

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ЮРИДИЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ”
(для бакалаврів, спеціалістів)**

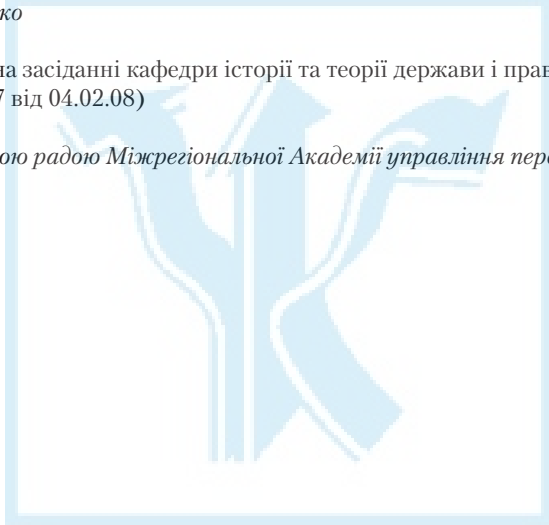
МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

Підготовлено доцентом кафедри історії та теорії держави і права
С. Д. Владиченко

Затверджено на засіданні кафедри історії та теорії держави і права
(протокол № 7 від 04.02.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Владиченко С. Д. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Юридична деонтологія” (для бакалаврів, спеціалістів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 26 с.

Методичні матеріали містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст самостійної роботи студентів з дисципліни “Юридична деонтологія”, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2009
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Мета самостійної роботи студентів з дисципліни “Юридична деонтологія” — сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання самостійної роботи студентів з дисципліни “Юридична деонтологія” полягає у засвоєнні відповідних знань, їх закріпленні та систематизації, а також їх застосуванні при виконанні практичних завдань. Самостійна робота забезпечує підготовку студентів до поточних аудиторних занять.

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни “Юридична деонтологія” визначається навчальною програмою цієї дисципліни, а також цими методичними матеріалами.

Основними формами самостійної роботи студентів з дисципліни “Юридична деонтологія” є:

- опрацювання прослуханого лекційного матеріалу, обов'язкових та додаткових літературних джерел;
- виконання домашніх завдань;
- вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання;
- підготовка до різних форм поточного контролю;
- пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою;
- написання реферату за заданою проблематикою;
- аналіз наукових публікацій;
- розв'язання задач-казусів.

У процесі самостійної підготовки до практичних занять студенти повинні опрацювати прослуханий лекційний матеріал, всебічно розглянути зміст питань, що виносяться на заняття, опрацювати навчальну літературу, відповідні нормативно-правові акти. Набуті знання студенти перевіряють за допомогою питань для самоконтролю, які охоплюють основні положення, що підлягають самостійному засвоєнню студентами відповідно до кожної передбаченої для самостійного вивчення теми дисципліни “Юридична деонтологія”.

Виконання домашнього завдання з дисципліни “Юридична деонтологія” має на меті закріпити і поглибити теоретичні знання і вміння студента з навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання.

Практичні завдання, передбачені для кожної теми, що підлягає самостійному засвоєнню, включають підготовку до тематичних колоквиумів, а також написання рефератів і доповідей за заданими питаннями.

При підготовці до тематичного колоквиуму опрацюванню підлягають нормативні акти, які є правовою основою регулювання юридичної діяльності в Україні. Особливу увагу слід приділити засвоєнню рекомендованої основної та додаткової літератури до кожної теми, яка передбачається для самостійного вивчення.

Одним із важливих засобів засвоєння знань є написання рефератів. Написання реферату за заданою проблематикою необхідно починати з власного, добре продуманого вступу. У вступі визначається мета дослідження, з максимально можливою точністю встановлюються рамки теми, яку потрібно розглянути, визначаються методи її дослідження. Вступ є перехідною ланкою до основного дослідження. В ньому повинно бути відображено практичне і теоретичне значення теми.

В основній частині роботи потрібно викласти насамперед зміст досліджуваної проблеми. Робота повинна завершуватися висновками.

Важливим засобом засвоєння знань студентами є розв’язування задач-казусів, яке повинно мати творчий, аналітичний і самостійний характер.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів:

- оцінка “відмінно” — студент повно і всебічно розкриває питання теми, які винесено на самостійне опрацювання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідної теми і може аргументовано її доводити;
- оцінка “добре” — загалом рівень знань студентів відповідає викладеному вище, але спостерігаються деякі упущення при виконанні завдань, винесених на самостійне опрацювання, обґрунтування неточні, не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами;

- оцінка “задовільно” — студент розкрив питання, винесені на самостійне опрацювання, в загальних рисах, розуміє їх суть, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно і несамостійно;
- оцінка “незадовільно” — студент не в змозі дати відповідь на поставлене запитання або відповідь неправильна, не розуміє суті питання, не може зробити висновків.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ЮРИДИЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Кількість годин			
		лекції (Л)	семінар. зан. (СЗ)	сам. роб. студ. (СРС)	форма контролю
1	2	3	4	5	6
	Змістовий модуль I. Основні категорії юридичної деонтології				
1	Юридична деонтологія: історія і сучасність	2	2	2	У, ПК, Р
2	Деонтологія як складова юридичної науки і навчальна дисципліна	2	-	2	СР, Р
3	Загальна характеристика юридичної діяльності	4	2	2	У, ПК, Р
4	Юридична професія: загальна характеристика. Особливості окремих видів юридичної практичної діяльності <i>Модульний контроль</i>	4	4	3	У, ПК, Р
	Змістовий модуль II. Особливості регулювання юридичної діяльності				
5	Соціальне регулювання юридичної діяльності	2	1	2	У, ПК, Р

1	2	3	4	5	6
6	Професійні відхилення у діяльності юристів	2	1	2	У, ПС, Р
7	Професійна культура юриста	4	2	4	Р, У, ПК
8	Роль деонтологічних кодексів у регулюванні професійної поведінки юристів	2	2	1	ПК, К Залік
	Разом годин: 54	22	14	18	

Форми контролю:

У – усне опитування

ПК – перевірка конспектів

СР – перевірка завдань для самостійної роботи

К – колоквіум

Р – обговорення рефератів

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ з дисципліни “ЮРИДИЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ”

Змістовий модуль I. Основні категорії юридичної деонтології

Тема 1. Юридична деонтологія: історія та сучасність

Основні категорії та поняття: етика, мораль, деонтологія, юридична деонтологія, службовий обов’язок юриста, зміст юридичної деонтології, предмет юридичної деонтології, система деонтологічних знань.

Питання для самоконтролю

1. Ким і в якій праці було вперше використано термін “деонтологія”?
2. Які причини зумовили виникнення медичної та юридичної деонтології?
3. В чому об’єктивність процесу формування в суспільстві деонтологічних знань?
4. Розкрийте суть поняття і предмет дослідження юридичної деонтології.

5. Чому опанування деонтологічних знань є умовою якісного виконання службового обов'язку?

Практичні завдання

1. Підготувати реферат на тему “Історія становлення юридичних деонтологічних знань”.
2. Підготувати доповідь на тему “Сучасні тенденції розвитку юридичної деонтології”.
3. Написати есе на тему “Соціальне значення юридичних деонтологічних знань”.
4. Виконати тестове завдання:

1. Зазначити, яке з наведених визначень найповніше розкриває поняття:

- а) *юридична деонтологія* — це галузь науки, що узагальнює систему знань про мудрість спілкування та мистецтво прийняття правильного рішення у юридичній практиці;
- б) *юридична деонтологія* — це система загальних знань про юридичну науку та юридичну практику, вимоги до професійних та особистих якостей юриста, про формування цих якостей;
- в) *юридична деонтологія* — це галузь юридичної науки, яка узагальнює систему знань про юридичну науку та практику, вимоги до особистих і професійних якостей юриста, систему формування цих якостей, мистецтво спілкування і прийняття правильного рішення в юридичній практиці;
- г) *юридична деонтологія* — це галузь юридичної науки і навчальна дисципліна, що являє собою узагальнену систему знань про юридичну практичну діяльність, про внутрішній імператив службового обов'язку юриста, а також кодекс фахової поведінки юриста, оптимальний звід правил, які рекомендують, дозволяють або забороняють юристові керуватися ними у стосунках, що виникають у нього під час виконання своїх службових (посадових) повноважень.

2. Предмет юридичної деонтології становлять такі елементи:

- а) юридична теорія;
- б) юридична практика;
- в) система моральних вимог, що становить етикет професійної діяльності юристів;

- г) закономірності виникнення, розвитку і функціонування держави;
- д) адміністративно правові відносини.

Література [8; 11; 14]

Форма контролю: усне опитування, перевірка конспектів, обговорення рефератів.

Тема 2. Деонтологія як складова юридичної науки і навчальна дисципліна

Основні категорії та поняття: наука, предмет науки, об'єкт науки, юридична наука, юридична навчальна дисципліна, система юридичних наук, компоненти юридичної деонтології, методи юридичної деонтології, структура юридичної деонтології, принципи юридичної деонтології, функції юридичної деонтології, джерела юридичної деонтології.

Питання для самоконтролю

1. Поняття та загальна характеристика науки “юридична деонтологія”.
2. Завдання науки “юридична деонтологія”.
3. Юридична деонтологія як навчальна дисципліна.
4. Передумови виникнення навчальної дисципліни “Юридична деонтологія”.
5. Назвіть принципи юридичної деонтології та її функції.
6. Охарактеризуйте юридичну деонтологію як навчальну дисципліну та як юридичну науку.
7. Визначте основні завдання, які стоять перед навчальним курсом “Юридична деонтологія”.
8. Охарактеризуйте структуру навчального курсу “Юридична деонтологія”.
9. Назвіть основні методологічні підходи, що застосовуються в деонтології.
10. Які методи деонтології вам відомі?
11. Місце деонтології в загальній системі юридичних наук.
12. Охарактеризуйте компоненти юридичної деонтології.
13. Місце юридичної деонтології в системі суспільних і юридичних наук.

Практичні завдання

1. Підготувати реферат на тему: “Співвідношення юридичної науки і юридичної дисципліни”.
2. Підготувати доповідь на тему: “Система юридичних наук”.
3. Законспектувати такі питання:
 - Механізм дії принципів юридичної деонтології у формуванні внутрішнього імперативу службового обов’язку.
 - Компоненти юридичної деонтології.
4. Виконати тестове завдання:

Зазначити, чи всі з названих елементів належать до структури юридичної деонтології:

Юридична деонтологія:

- характеризує навчальну дисципліну загалом щодо відповідної юридичної науки, визначає обсяги необхідних знань, їх практичну значущість;
- ознайомлює з функціями діяльності юристів певної спеціальності;
- ознайомлює з юридичною діяльністю та її основними формами;
- розглядає особу юриста, його особисті якості через призму окремих напрямків професійної діяльності та особливостей юридичної професії взагалі;
- розглядає різні види культур як складові професійної культури юриста;
- характеризує адміністративні проступки.

Література [9; 11; 14]

Форма контролю: перевірка завдань для самостійної роботи, обговорення рефератів.

Тема 3. Загальна характеристика юридичної діяльності

Основні категорії та поняття: соціальна діяльність, поняття юридичної діяльності, зміст юридичної діяльності, система юридичної діяльності, структура юридичної діяльності, суб’єкти юридичної діяльності, об’єкти юридичної діяльності, засоби юридичної діяльності, способи юридичної діяльності, результати юридичної діяльності, форми здійснення юридичної діяльності, функції юридичної діяльності, загально-соціальні і спеціально-юридичні функції юри-

дичної діяльності, види юридичної діяльності, методи здійснення юридичної діяльності.

Питання для самоконтролю

1. На підставі чого юридичну діяльність можна визначити як різновид соціальної діяльності?
2. Що таке юридична діяльність і які її форми?
3. Які риси притаманні юридичній діяльності? Розкрийте кожную з них.
4. Назвіть функції юридичної діяльності.
5. Які види юридичної діяльності ви знаєте?
6. Дайте загальну характеристику основних тенденцій розвитку юридичної діяльності.
7. Охарактеризуйте діяльність римських юристів як родоначальників юридичної науки та практики.
8. Що таке система юридичної діяльності?
9. Які елементи структури юридичної діяльності вам відомі? Охарактеризуйте їх.
10. Що таке форма юридичної діяльності?
11. Які ви знаєте способи здійснення юридичної діяльності?
12. У чому полягає мета юридичної діяльності та її роль у процесі становлення правової держави в Україні?

Практичні завдання

1. Підготувати реферат на тему “Діяльність римських юристів як родоначальників юридичної теорії та практики”.
2. Підготувати доповідь на тему “Зміст юридичної діяльності”.
3. Написати есе на тему “Значення юридичної діяльності як особливого різновиду соціальної практики”.
4. Розв’язати задачі-казуси:

4.1. У присутності родичів і знайомих громадян К. і П. в суді розглядалася справа за позовом К., який позичив П. велику суму грошей, проте останній відмовився повернути борг. К. надав суду докази своїх позовних вимог — магнітофонний запис розмови під час передачі грошей та свідчення експерта, який підтвердив, що запис справжній. Адвокат відповідача вимагав відмовити у позові, оскільки відповідно до законодавства договір позики повинен бути складений у письмовій формі та нотаріально засвідчений. Суддя у позові відмовив.

Назвати всіх суб'єктів, учасників юридичної діяльності та охарактеризувати їхню роль у здійсненні цієї діяльності.

4.2. Згідно з чинним законодавством висновок експерта для особи, що проводить дізнання, слідчого і суду не є обов'язковим.

Чи означає це, що експерт як учасник юридичної діяльності відіграє в ній таку саму роль, як і будь-який інший свідок? Обґрунтуйте свою позицію.

5. Законспектувати такі питання:

- Сучасна юридична діяльність і її види.
- Методи здійснення юридичної діяльності: загальна характеристика.

6. Виконати тестове завдання:

1. За суб'єктами юридична діяльність поділяється на:

- а) прокурорську;
- б) адвокатську;
- в) практичну;
- г) слідчу;
- д) комунікативну.

2. За своїм інтелектуальним характером юридична діяльність поділяється:

- а) на пізнавально-пошукову;
- б) логічно-реконструктивну;
- в) нотаріальну;
- г) реєстраційну;
- д) комунікативну;
- е) інтерпретаційну.

3. За способами перетворення суспільних відносин юридична діяльність поділяється:

- а) на правотворчу;
- б) організаційну;
- в) правозастосовчу;
- г) інтерпретаційну;
- д) приватно-правову.

4. За формами здійснення юридична діяльність поділяється:

- а) на практичну;
- б) індивідуальну;
- в) наукову;
- г) колегіальну;
- д) освітню.

5. За кількістю уповноважених осіб, які здійснюють розгляд юридичної справи, юридична діяльність поділяється:

- а) на кримінально-судову;
- б) індивідуальну;
- в) оперативно-розшукову;
- г) колективну (колегіальну).

Література [9; 11; 12; 30; 41; 64]

Форма контролю: обговорення рефератів, усне опитування, перевірка конспектів.

**Тема 4. Юридична професія: загальна характеристика.
Особливості окремих видів юридичної практичної діяльності**

Основні категорії та поняття: юрист, юридична професія, риси юридичної професії, соціальне призначення юриста, професіонал, професіоналізм, юридичний фах, кваліфікація юриста, суддя, прокурор, слідчий, нотаріус, юридичний консультант, адвокат.

Питання для самоконтролю

1. Які риси притаманні юридичній професії?
2. Розкрийте соціальну роль та призначення юриста в суспільстві.
3. Що таке сфери професійної юридичної діяльності? Охарактеризуйте їх види.
4. Дайте загальну характеристику діяльності суддів.
5. У чому полягає особливість роботи прокурора?
6. Вимоги до осіб, яких призначають на посади прокурорів і слідчих (за Законом України “Про прокуратуру”).
7. Охарактеризуйте слідчу діяльність.
8. У чому полягає особливість нотаріальної діяльності?
9. Вимоги, яким повинні відповідати особи, щоб мати право займатися нотаріальною діяльністю (за Законом України “Про нотаріат”).

10. Охарактеризуйте адвокатську діяльність.
11. Вимоги, яким повинні відповідати особи, щоб мати право займатися адвокатською діяльністю (за Законом України “Про адвокатуру”).
12. Юридична консультативна діяльність.
13. Назвіть якості юриста як особи, що визначають рівень його кваліфікації.
14. Розкрийте зміст поняття “соціалізація юриста”.
15. Юрист в умовах ринкової економіки: місце правника на державній службі та в комерційних структурах.
16. Правова кар’єра. Перспективи різних видів професійної кар’єри юриста.
17. Назвіть сучасні тенденції розширення сфер юридичної професійної діяльності.
18. Які існують проблеми професійної незалежності юристів?
19. Дайте загальну характеристику кадрової політики держави у сфері юридичної практики.
20. У результаті порівняльного аналізу визначте, які з відомих вам юридичних професій передбачають прийняття присяги.

Практичні завдання

1. Підготувати реферат на тему “Суддя – носій судової влади”.
2. Підготувати доповідь на тему “Юрист у ринковій економіці: місце правника на державній службі та в комерційних структурах”.
3. Підготувати реферат на тему “Юрист у ринковій економіці: місце правника на державній службі та в комерційних структурах”.
4. Підготувати доповідь на тему “Правова кар’єра. Перспективи різних видів професійної кар’єри юриста”.
5. Написати філософське есе “Морально-психологічні аспекти роботи судді”.
6. Підготувати доповідь на тему “Морально-психологічні аспекти роботи прокурора”.
7. Написати філософське есе “Морально-психологічні аспекти роботи слідчого”.
8. Підготувати реферат на тему “Морально-психологічні аспекти роботи адвоката”.

9. Ознайомитись з першоджерелами: підготувати конспект роботи Коні А. Ф. “Моральні засади кримінального процесу”.

10. Розв’язати задачі-казуси:

10.1. Ви — суддя. До вас надійшла справа про вчинення тяжкого злочину. Ознайомившись зі справою, ви з’ясували, що попереднє розслідування проведено з порушенням процесуальних вимог. Однак справу розслідував колишній ваш однокурсник, з яким у вас досі збереглися приятні стосунки. Товариш просить вас не повертати справу на додаткове розслідування і розглянути її в суді, незважаючи на допущені слідством помилки. В обвинуваченого родичів немає, скаржитися нікому, то ж жодних проблем не передбачається.

Як ви відреагуєте на таке прохання?

10.2. Місцевий суд розглядав справу за обвинуваченням підприємця С. в ухиленні від сплати податків. У ході судового слідства адвокат і прокурор, що підтримував обвинувачення, дійшли висновку про необхідність призначення нової бухгалтерської експертизи, про що було заявлене відповідне клопотання. Проте суддя відхилив клопотання й призначив дебати сторін. Тоді прокурор відмовився від обвинувачення.

Оцініть дії прокурора в цій ситуації.

11. Ознайомитись з першоджерелами: Підготувати конспект праці К. К. Арсенєва “Нариси про російську адвокатуру”.

12. Розв’язати задачі-казуси:

12.1. До адвоката звернулася дружина обвинуваченого з пропозицією вести справу її чоловіка в суді й пообіцяла великий гонорар. Проте з’ясувалося, що на попередньому слідстві юридичну допомогу цьому громадянину надавав інший адвокат, відносини з яким обвинувачений розірвав, незважаючи на те, що захисник мав великий досвід у справах про дорожньо-транспортні пригоди. Ви ж такого досвіду не маєте. Що ви зробите в такій ситуації?

12.2. Ви — адвокат і здійснюєте захист клієнта, який проходить у груповій кримінальній справі. Інтереси вашого підзахисного суперечать інтересам іншого підсудного, якого захищає досвідчений і сильний адвокат. Ваші шанси здобути перевагу над цим суперником невеликі. Та от ваш клієнт повідомляє, що він отримав у своє розпорядження матеріали, які серйозно компрометують вашого супротивника і пропонує вам скористатися ними.

Як ви відреагуєте на таку пропозицію?

13. Виконати тестове завдання:

Зазначте, які з названих рис притаманні юридичній професії:

- а) гуманність;
- б) відповідальність;
- в) творчість;
- г) соціальна значущість;
- д) велика свобода і самостійність;
- е) елітарність;
- є) всі зазначені варіанти.

Література [11–13; 14; 28]

Форма контролю: реферат, перевірка конспектів, усне опитування.

Змістовий модуль II. Особливості регулювання юридичної діяльності

Тема 5. Соціальне регулювання юридичної діяльності

Основні категорії та поняття: поняття соціалізації, соціалізація особи, професійна соціалізація, соціальне регулювання, нормативне регулювання юридичної діяльності, ненормативне регулювання юридичної діяльності, правове регулювання юридичної діяльності, неправове регулювання юридичної діяльності, засоби соціального регулювання юридичної діяльності, рівні регулювання юридичної діяльності, застосування норм права, дозволяючі, забороняючі, зобов'язуючі та рекомендаційні норми, внутрішні державні правові акти, моральні норми, норми права.

Питання для самоконтролю

1. Як ви розумієте суть поняття “соціальне регулювання юридичної діяльності”?
2. Види соціального регулювання соціальної діяльності.
3. Засоби соціального регулювання юридичної діяльності.
4. Охарактеризуйте засоби нормативного (прямого) регулювання юридичної діяльності.

Практичні завдання

1. Підготувати реферат на тему “Роль соціальних норм у регулюванні професійної юридичної діяльності”.

2. Підготувати доповідь на тему “Мораль і юридична діяльність”.
3. Підготувати реферат на тему “Соціальні норми: поняття та види”.

4. Законспектувати такі питання:

- Юридична практика.
- Співвідношення юридичної практики з юридичною діяльністю.
- Нормативно-правові акти, що регулюють юридичну діяльність.
- Кадрова політика держави.

Література [11; 23; 40; 44]

Форма контролю: обговорення рефератів, перевірка конспектів, усне опитування.

Тема 6. Професійні відхилення в діяльності юристів

Основні категорії та поняття: соціальні відхилення, професійні відхилення в діяльності юристів, причини професійних відхилень у діяльності юристів, суб’єктивний бік професійного відхилення, об’єктивний бік професійного відхилення, професійна деформація юристів, правовий нігілізм, профілактика відхилень у діяльності юристів.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте зміст поняття “професійні відхилення в діяльності юристів”.
2. Які фактори, що спричинюють професійні відхилення в діяльності юристів, вам відомі?
3. Охарактеризуйте особливості накладення дисциплінарних стягнень на професійних юристів за вчинення службових правопорушень.
4. Дайте загальну характеристику найбільш поширених проявів соціальних відхилень.

Практичні завдання

1. Підготувати реферат на тему “Адвокатська таємниця. Відповідальність адвоката за порушення присяги”.
2. Підготувати доповідь на тему “Підстави звільнення судді з посади”.

3. Написати есе на тему “Роль присяги для службового обов’язку судді”.

4. Виконати тестове завдання:

1. Юрист повинен мати такі якості:

- а) дисциплінованість і пунктуальність у роботі;
- б) принциповість;
- в) глибину і логічність мислення;
- г) схильність до зловживання службовим становищем;
- д) ерудицію;
- е) марнославство;
- є) корисливість.

2. З суб’єктивного боку відхилення в діяльності юристів поділяються:

- а) на відхилення агресивної орієнтації;
- б) ситуативні;
- в) відхилення корисливої спрямованості;
- г) систематичні (тривалі);
- д) відхилення соціально-пасивного типу.

3. З об’єктивного боку відхилення в діяльності юристів поділяються:

- а) на відхилення корисливої орієнтації;
- б) відхилення агресивної орієнтації;
- в) ситуативні;
- г) систематичні (тривалі);
- д) відхилення соціально-пасивного типу.

4. Причинами професійних відхилень у діяльності юристів є:

- а) незнання існуючих норм, за допомогою яких здійснюється регулювання юридичної діяльності;
- б) незгода юриста з вимогами тих чи інших норм, які не відповідають його поглядам та внутрішнім переконанням;
- в) _____

5. Законспектувати такі питання:

- Профілактика соціальних відхилень серед юристів.

- Шляхи підвищення рівня професійної культури юристів.
Література [2; 7; 10; 13; 14; 38]

Форма контролю: обговорення рефератів, перевірка завдань для самостійної роботи, усне опитування.

Тема 7. Професійна культура юриста

Основні категорії та поняття: культура, професійна культура юриста, структура професійної культури юриста, правова культура юриста, правова свідомість юриста, моральна культура юриста, естетична культура юриста, політична культура юриста, інформаційна культура юриста, психологічна культура юриста.

Питання для самоконтролю

1. Професійна культура юриста і її структура.
2. Як проявляється роль правової культури юриста у розвитку правової культури суспільства?
3. Як співвідносяться між собою правосвідомість і правова культура юриста?
4. Дайте загальну характеристику моральної культури юриста.
5. Охарактеризуйте естетичну культуру юриста.
6. Дайте загальну характеристику політичної культури юриста.
7. Екологічна культура юриста: поняття, структура.
8. Інформаційна культура юриста: загальна характеристика.
9. Розкрийте зміст поняття “психологічна культура юриста”.
10. Охарактеризуйте економічну культуру юриста та її структуру.
11. Фактори формування професійної культури юриста.
12. Які ви знаєте професійні та особисті якості, які повинні мати юристи?
13. Назвіть відомі вам професійні та особисті якості, які неприпустимі для юристів.

Практичні завдання

1. Підготуйте реферат на тему “Юридичний етикет: суть та значення”.
2. Підготуйте доповідь на тему “Роль присяги для службового обов’язку судді”.
3. Розв’язати задачі-казуси:
 - 3.1. Після відкриття першого судового засідання у справі суддя вголос звертається до адвоката-жінки з такими словами:

— Пані Н., я б рекомендував вам надалі вдягатися скромніше. Тут не місце для демонстрації коштовностей.

Дайте оцінку словам судді з позиції вимог судового етикету.

3.2. Під час судових дебатів прокурор у своєму виступі сказав:

— Я, звичайно, розумію пана адвоката, який всіляко намагається виправдати злочинця. Адже йому за це платять чималі гроші.

— Я заробітки пана прокурора не підраховую, хоча, як він, на дорогих іномарках не роз'їжджаю, — парирував адвокат.

Прокоментуйте поведінку прокурора і адвоката. Як, на вашу думку, повинен вчинити в такій ситуації суддя, що веде судове засідання?

Література [12; 20; 26; 33; 54]

Форма контролю: обговорення рефератів, усне опитування, перевірка конспектів.

Тема 8. Роль деонтологічних кодексів у регулюванні професійної поведінки юристів

Основні категорії та поняття: деонтологічні правничі кодекси, причини створення деонтологічних правничих кодексів, національні правничі деонтологічні кодекси, міжнародні юридичні деонтологічні кодекси.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте зміст поняття “деонтологічні правничі кодекси”.
2. Причини створення юридичних деонтологічних кодексів.
3. Які “кодекси честі” існували у середньовічних юристів?
4. Передумови появи деонтологічних кодексів у Новий час.
5. Охарактеризуйте національні деонтологічні кодекси.
6. Дайте загальну характеристику міжнародних деонтологічних кодексів.

Практичні завдання

1. Підготувати реферат на тему “Історія створення деонтологічних кодексів”.
2. Підготувати доповідь на тему “Міжнародні стандарти професійної діяльності юриста”.
3. Підготувати реферат на тему “Міжнародні кодекси професійної поведінки правників”.

4. Написати есе на тему “Національні юридичні деонтологічні кодекси, їх значення для сучасної юридичної практики”.

5. Виокремити й охарактеризувати ключові положення деонтологічних кодексів:

- Стандарти незалежності юридичної професії Міжнародної асоціації юристів (1990 р.);
- Деонтологічний кодекс (Кодекс правил здійснення адвокатської діяльності адвокатів Європейського співтовариства) (1988 р.);
- Основні принципи незалежності судових органів (1985 р.);
- Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення правосуддя стосовно неповнолітніх (Пекінські правила) (1985 р.);
- Європейська конвенція про запобігання тортурам та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню (1987 р.);
- Основні принципи, що стосуються ролі юристів (прийняті 8-м Конгресом ООН щодо запобігання злочинності і поведження з правопорушниками) (1990 р.);
- Правила адвокатської етики: Схвалені Вищою кваліфікаційною комісією адвокатури при Кабінеті Міністрів України (від 01.10.99);
- Загальні правила поведінки державного службовця (від 23.10.2000);
- Етичний кодекс працівника органів внутрішніх справ України (від 5.10.2000 р.);
- Кодекс честі працівника органів внутрішніх справ України; Кодекс професійної етики судді.

Література [11; 14; 28; 58]

Форма контролю: перевірка конспектів, колоквіум.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. — К., 1996.
2. Закон України “Про адвокатуру” від 19.12.92.
3. Закон України “Про міліцію” від 20.12.92 (зі змінами).
4. Закон України “Про нотаріат” від 2.09.93 (зі змінами).
5. Закон України “Про прокуратуру” від 5.11.91 (зі змінами та доповненнями).

6. Закон України “Про Службу безпеки України” від 25.03.92 (зі змінами).
7. Закон України “Про статус суддів” від 15.12.92 (зі змінами і доповненнями).
8. Закон України “Про Вищу раду юстиції України” від 15.01.98.
9. Закон України “Про судоустрій” від 7.02.02.
10. Закон України “Про оперативно-розшукову діяльність” від 18.02.92 (зі змінами).
11. Закон України “Про державну податкову службу в Україні” від 04.12.90 (зі змінами).
12. Указ Президента України “Про Положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури та Положення про Вищу кваліфікаційну комісію адвокатури” від 05.05.93.
13. Постанова Кабінету Міністрів України “Про загальне положення про юридичну службу міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади, державного підприємства, установи, організації” від 27.08.95 № 690.
14. Дисциплінарний статут прокуратури України від 6.11.91.

Основна

15. Алексеев С. С. Введение в юридическую специальность. — М., 1976.
16. Бандурка О. М., Скакун О. Ф. Юридична деонтологія. — Х., 2002.
17. Бризгалов І. В. Юридична деонтологія (стислий курс лекцій). — К., 2003.
18. Горшенев В. М., Бенедик І. В. Юридическая деонтология. — К., 1988.
19. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія. — К., 1999, 2005.
20. Жалинский А. Э. Профессиональная деятельность юриста. Введение в специальность. Учеб. пособие. — М., 1997.
21. Коваль Н. В. Введение в юридическую специальность (деонтологический аспект): Курс лекций. — Донецк, 1998.
22. Скакун О. Ф. Юридическая деонтология: Учебник. — Х., 2002.
23. Скакун О. Ф., Овчаренко И. Н. Юридическая деонтология: Учебник. — Х., 1999.
24. Сливка С. С. Правнична деонтологія: Підруч. для вищ. навч. закл. — К., 1999.

25. *Сливка С. С.* Юридична деонтологія: Підручник. — К., 2001, 2003.
26. *Хрестоматия* по юридической деонтологии: Сб. норм. доку. / Сост. и общ. ред. О. Ф. Скакун. — К., 2002.
27. *Шмоткін О. В.* Юридична деонтологія. — К., 1995.
28. *Юридична деонтологія*: Навч. посіб. / За ред. В. М. Горшенцова та ін. — Х., 1993.

Додаткова

29. *Агешин Ю. А.* Политика. Право. Мораль. — М., 1982.
30. *Аграновская Е. В.* Правовая культура и обеспечение прав личности. — М., 1988.
31. *Арсенев К. А.* Заметки о русской адвокатуре. — СПб., 1875.
32. *Бабилов В. Н.* Регулирующее воздействие на правосудие норм права и морали. — М., 1990.
33. *Барак А.* Судейское усмотрение. — М., 1999.
34. *Бобнева М. И.* Социальные нормы и регуляция поведения. — М., 1978.
35. *Бойко В. Ф.* “Мала” судова реформа в Україні: необхідність, сутність, проблеми та перспективи: Навч. посіб. — К., 2002.
36. *Букреев В. И., Римская И. Н.* Этика права: от истоков этики и права к мировоззрению. — М., 1998.
37. *Гойко Л. Ф.* Адвокатский автограф. — Белая Церковь, 1996.
38. *Гребеньков Г. В., Фіолевський Д. П.* Юридична етика. — К., 2004.
39. *Гусейнов А. А., Апресян Р. Г.* Этика: Учебник. — М., 1999.
40. *Деонтологічний кодекс (Кодекс правил здійснення адвокатської діяльності адвокатів Європейського співтовариства, прийнятий у Страсбурзі у жовтні 1988 р.)* // Коваль Н. В. Введение в юридическую специальность. — Донецк, 1998.
41. *Дисциплінарний статут прокуратури України*: Затв. постановою Верховної Ради України від 6 листопада 1991 р.
42. *Діловий етикет*. Етика ділового спілкування. — К., 2003.
43. *Древний Рим*. История. Быт. Культура. — М., 1997.
44. *Эстетика* / За ред. В. О. Лозового. — К., 2003.
45. *Этика* / За ред. В. О. Лозового. — К., 2002.
46. *Єфімов Л. Ю.* Невідворотність. Судова публіцистика. — К., 1989.
47. *Законодательство Украины о нотариате*. — Х., 2002.

48. *Історія адвокатури України*. — 2-ге вид. / Редкол.: В. В. Медведчук (голова) та ін. — К., 2002.
49. *Кант І.* Лекции по этике: Пер с нем.; Общ. ред., сост. и вступ. ст. А. А. Гусейнова. — М., 1991.
50. *Кобликов А. С.* Юридическая этика: Учеб. для вузов. — М., 1999.
51. *Карпец И. И.* Сыск. — М., 1994.
52. *Карпец И. И.* Уголовное право и этика. — М., 1985.
53. *Карташов В. Н.* Юридическая деятельность. — Ярославль, 1987.
54. *Кистяковский Б. А.* В защиту права (интеллигенция и правосознание) // Вестник МГУ. Сер. 7. Философия. — 1990. — № 3.
55. *Кодекс професійної етики судді* // Вісник Верховного Суду України. — 2000. — № 2.
56. *Кокорев Л. Д., Котов Д. П.* Этика уголовного процесса: Учеб. пособие. — Воронеж, 1993.
57. *Кони А. Ф.* Нравственные начала в уголовном процессе: Избр. труды и речи. — Тула, 2000.
58. *Котов Д. П.* Профессиональный долг. — М., 1979.
59. *Кудрявцев В. Н.* Правовое поведение: норма и патология. — М., 1982.
60. *Кузин С. В.* Мой жених — убийца: Судебные повести и рассказы. — Донецк, 1994.
61. *Леушин В. И.* Юридическая практика в системе общественных отношений. — Красноярск, 1987.
62. *Ликас А. Л.* Культура правосудия. — М., 1990.
63. *Личман П. Р.* Ножем і кислотою. Судові нариси. — Хмельницький, 1995.
64. *Лозовой В. О., Петришин О. В.* Професійна етика юриста. — Х., 2004.
65. *Лукашева Е. А.* Право, мораль, личность. — М., 1986.
66. *Миколенко А. И., Миколенко А. Н.* Законы Украины “О прокуратуре”, “О милиции”, “Об адвокатуре”: Комментарии. — Х., 2002.
67. *Неновски Н.* Право и ценности. — М., 1987.
68. *Нерсесянц В. С.* Наш путь к праву. От социализма к цивилизму. — М., 1992.
69. *Общая теория государства и права. Академический курс: В 2 т. / Отв. ред. проф. М. Н. Марченко.* — Т. 1. Теория государства. — М., 1998.

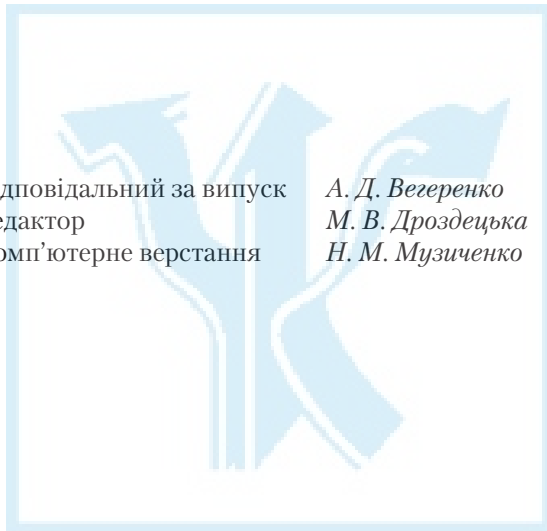
70. *Орач Є. М., Тищик Б. Й.* Основи римського приватного права: Курс лекцій. — К., 2000.
71. *Організація судової влади в Україні: Перший аналіз нормат. змісту Закону України “Про судоустрій України” / А. О. Селіванов (кер. авт. кол.), Є. В. Фесенко, Н. С. Рудюк та ін.; За наук. ред. А. О. Селіванова.* — К., 2002.
72. *Основные принципы, касающиеся роли юристов.* Приняты на 8-м Конгрессе ООН по предупреждению преступлений. Нью-Йорк, август 1990 г. // Советская юстиция. — 1991. — № 20.
73. *Основные принципы этики полицейской службы (Утверждены резолюцией № 690 Парламентской Ассамблеи Совета Европы 9 мая 1979 г.)* // Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія. — К., 1999.
74. *Петражицкий Л. И.* Теория права и государства в связи с теорией нравственности. — СПб., 1999.
75. *Підопригора О. А.* Основи римського приватного права. — К., 1997.
76. *Пиджаренко А.* История и тайны уголовного и политического сыска. — К., 1994.
77. *Правовая культура: сущность, противоречия, прогресс.* — Свердловск, 1990.
78. *Правосознание и правовое воспитание. Общая теория государства и права. Академический курс: В 2 т. / Под ред. М. Н. Марченко.* — Т. 2. Теория права. — М., 1998.
79. *Правила адвокатської етики (Схвалено Вищою кваліфікаційною комісією адвокатури при Кабінеті Міністрів України 1 жовтня 1999 р.)* // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. — 2000. — № 1.
80. *Прокуратура в Україні: Зб. норм. актів / Відп. ред. М. О. Потєбенько.* — К., 2000.
81. *Радзієвська Л. К., Пасічник С. Г.* Нотаріат в Україні. — К., 2000.
82. *Рафалюк Б.* Суд над “Тарнавою”, або Замовте слово за скривдженого арештанта: Документальна повість. — К., 1999.
83. *Савицкий М.* Презумпция невиновности. — М., 1996.
84. *Святоцький О. Д., Медведчук В. В.* Адвокатура: історія і сучасність. — К., 1997.
85. *Святоцький О. Д., Михеєнко М. М.* Адвокатура України. — К., 1997.
86. *Семаков Г. С., Кондракова С. П.* Нотаріат в Україні. — К., 2001.

87. Семитко А. П. Правовая культура: сущность, противоречия, прогресс. — Свердловск, 1990.
88. Сергеевко М. Е. Жизнь Древнего Рима. — М.; Л., 1964.
89. Скомороха В. Є. Пам'ять і біль: Кримінально-психологічні нариси. — К., 1999.
90. Соколов А. Я. Профессиональное правосознание юристов. — М., 1988.
91. Социальные отклонения. — М., 1989.
92. Татаринцева Е. В. Правовое воспитание. — М., 1990.
93. Теория государства и права / Под ред. В. М. Корельского, В. Д. Перевалова. — М., 1997. — Гл. 17.
94. Тимченко С. М. Судові та правоохоронні органи України: Навч. посіб. — К., 2004.
95. Фатеев А. Г. Захист прав людини. Статті, адвокатські промови. — К., 1998.
96. Фридмен Л. Введение в американское право. — М., 1988.
97. Фуллер Лон Л. Мораль права. — К., 1999.
98. Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування. — К., 2003.
99. Швырев В. С. Научное познание как деятельность. — М., 1984.
100. Швейцер А. Культура и этика. — М., 1973.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Юридична деонтологія”.....	5
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Юридична деонтологія”.....	6
Список літератури.....	20

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *М. В. Дроздецька*
Комп'ютерне верстання *Н. М. Музиченко*

Зам. № ВКЦ-3803

Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний. Наклад 50 пр.
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП
ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, пр. Червонозоряний, 119, літ. XX
*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*